

1690/Ι/18
χ. Πάλκου Θεοδώρου

1153/φ 38ν
σχ. 2

**Απόφαση. Εκκαθάριση λογαριασμών (λογάριση).
Εντολή. Συμψηφισμός.**

//§ 1690 γοινάροιου 18 οϊρδάν ω μπλάισά Δημώς Μόργανοίς ^{2/} μι τώνι
κοιρ Κώ[ς]στατοινώ Θεωδορου κε λόγάργ<ι>αστοίκαλνι ώμπρό[ς] ^{3/} οϊμάς
Πάλκω[ς] Θεωδορου <και> Κώ[ς]σπαιτοίνω[ς] Νοικώλάου
^{4/} να δίνου ω Κό[ς]σπαιτοίνός του μπάλσα Δίμου φ 130Λ50
^{5/} διά τώνι Πέτιαλνι Σουμάνλ φ 098Λ50
^{6/} ετερα να δίνου απω χρέ[γ]ω απο<υ> εμασε φ 021 Λ50
^{7/} <σούμα> φ 250Λ50
^{8/} § εχοί να γοιροίζου ω μπάσά Διμώς του Κο[ς]σπαιτοινου . . φ 114
^{9/} τα υκάτω <γ>[κ]ρόσοιιά απου έδωσεν ω Κο[ς]σπαιτοινω[ς] ^{10/} του μπλάισά
Κώ[ς]σπαι να τά γοιρεβου απο τω μπάλσαλ Κώ[ς]σπαι ^{11/} κε ω μπάλσαλ
Κώ[ς]σπαις να τά γοιρέβου απώ τω Δημό Σπαιδοί.

[// 1690 Γεναρίου 18 ήρδαν ο μπασά Δήμος Μόργανης [:Μοργκάνης¹] ^{2/} με τον
κυρ Κωσταντίνο Θεοδώρου και λογαριαστήκαν ομπρός ^{3/} <σ> εμας Πάλκο Θε-
οδώρου και Κωσταντίνο Νικολάου. ^{4/} να δίνει ο Κωσταντίνος του μπασά Δήμου
F 130,50 ^{5/} δια τον Πέτιαν Σουμάνλ F 98,50 ^{6/} έτερα να δίνει από χρέος οπού
έμασε F 21,50 ^{7/} σούμα F 250,50 ^{8/} έχει να γυρίζει ο μπασά Δήμος του Κωστα-
ντίνου Θεοδώρου F 114 ^{9/} τα εκατό γρόσια οπού έδωσεν ο Κωσταντίνος ^{10/} του
μπασά Κώστα να τα γυρέβει από το μπασά Κώστα, ^{11/} και ο μπασά Κώστας να
τα γυρέβει από το Δήμο Στάδη.]

Η εγγραφή αυτή, όπως και η επόμενη που αφορά στο ίδιο θέμα,
δεν αφορούν σε εκκαθάριση λογαριασμών συντροφίας ή/και συντρόφων,
διότι δεν υπάρχει μνεία τέτοιων όρων ούτε συνάγεται εταιρική περιου-
σία ή ευθύνη². Πρόκειται για απόφαση και όχι για πρακτικό. Στερείται
ιστορικού αλλά περιέχει διατακτικό, όπως συνάγεται σαφώς από τους

στ. 4, 6, 9-11.

στ. 3 Ο Πάλκος Θεοδώρου ήταν Προεστός της Κομπανίας το 1690 και ο Κωσταντίνος Νικολάου πάρεδρος (ομοσμένος πολγάρης)³. Δεν πρέπει να μας ξενίζει το γεγονός ότι η εκδίκαση γίνεται μόνο από δύο μέλη του Κριτηρίου. Σύμφωνα με το Προνόμιο του 1636, αλλά και τα μεταγενέστερα⁴, ο Προεστός μπορούσε και μόνος να δικάσει έγκυρα μια υπόθεση.

στ. 5 Προφανώς, ο Δήμος εξόφλησε χρέος για λογαριασμό του Κωνσταντίνου.

στ. 6 Πρόκειται για πρακτική τωνπραματευτών, σύμφωνα με την οποία ένας έμπορος έδινε εντολή σε άλλον να καταβάλει προς, ή να εισπράξει από τρίτους χρέη που είχε συνάψει από δάνεια ή αγοραπωλησίες επί πιστώσει. Μπορούσε να συμφωνηθεί αμοιβή σε χρήμα ή σε είδος, ή να αναληφθεί αντίστοιχη υποχρέωση⁵. Η συνήθης διατύπωση που απαντά στους κώδικες της Κ είναι «πήρε χρέος απάνω του» ή «έμασε/να μάσει χρέος» και άλλες παρόμοιες εκφράσεις. Πρόκειται για εντολή και πληρεξουσιότητα, οι οποίες δεν προκύπτουν ρητά από νομιμοποιητικό έγγραφο ή από άλλη εσωτερική σχέση εντολέα και εντολοδόχου. Δεν συνάγεται η ύπαρξη επιτροπικού γράμματος από τη διατύπωση της αποφάσεως. Δεν μπορεί όμως και να αποκλεισθεί, δεδομένου ότι η πρακτική του επιτροπικού (:του εγγράφου πληρεξουσιότητας) ήταν διαδεδομένη μεταξύ των ρωμιών εμπόρων⁶.

στ. 7-8 Το καθαρό υπόλοιπο που οφείλει ο ένας έμπορος στον άλλο.

στ. 9-11 Ο Κώστας, οφειλέτης του Κωσταντίνου Θεοδώρου, είναι δανειστής του Δήμου Στάδη («Μοργανόπουλον»⁷), που ήταν, πιθανόν, συγγενής και σύντροφος του Δήμου Μοργκάνη. Το Κριτήριο δεν αποδέχεται την πρόταση συμψηφισμού που έκανε ο εναγόμενος Κωσταντίνος Θεοδώρου, διότι είτε δεν μπορεί να εκκαθαρισθεί η απαίτησή του, είτε πιθανολογεί ενδεχόμενες ενστάσεις του οφειλέτη του, του Κώστα, ο οποίος δεν παρίσταται στη δίκη. Η εσωτερική σχέση μεταξύ του ενάγοντος και του εναγομένου με τον τρίτο δεν συνάγεται. Δεν πρόκειται πάντως για «χρεωστική ομολογία», διότι τότε θα μπορούσε να την εκχωρήσει ο εναγόμενος στον ενάγοντα, αν φυσικά ήταν ληξιπρόθεσμη⁸.

1. Βλ. BAR, ms. gr. 976, φφ 30v και 31r, όπου αναφέρεται η εκλογή του ως χαρατζάρη και ομοσμένου πολγάρη της Κ., το 1670 και 1680 αντίστοιχα.
2. Πρβλ. κατ. εγγρ. 3. Βλ. και ΕΚΣ, σσ. 196-197, για τη νομική φύση της συντροφίας.
3. Ο Πάλκος [:Παναγιώτης] «μακαρίτη Θεοδώρου Γκλαβανά», ο συντάκτης του κώδικα, εκλέγεται πάρεδρος το 1680 και Προεστός το 1690-1693 (BAR, ms. gr. 976 φ 31r, 33r). Ο Κωσταντίνος Νικολάου Μούτζου εξελέγη πάρεδρος του Κριτηρίου το 1687 (BAR, ό.π., φ 33r).

4. BAR, mss. lat. 9, φ 73r στ. 2-5 (ΕΚΣ, σ. 376).
5. Βλ. κατ., π.χ. εγγρ. 4 και 27.
6. Για την αντιπροσώπευση και την πληρεξουσιότητα, βλ. ΕΚΣ, σ. 184-186.
7. «Δῆμος Εὐσταδίου Μοργανόπουλον», που εκλέγεται χαρατζάρης το 1696 και πάρεδρος το 1698 (BAR, mss. gr. 976, φφ 20r, 34r-v). Δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι την εποχή εκείνη, μέχρι το α΄ ήμισυ του 18^{ου} αι., οι συντροφίες συγκροτούνταν συνήδως από συγγενείς ή συντοπίτες και συγχωριανούς.
8. Για τις προϋποθέσεις του συμψηφισμού, βλ. ΕΚΣ, σ. 193.

2

1690/IV/28
χ. Πάλκου Θεοδώρου

1153/φ 38v
σχ. 1

Απόφαση. «Λογάριαση». Εντολή. Συμβιβασμός.

¹²/ ξΛ 1690 απριλοιου 28 μιτά δεφτερώ οϊρθάιν| πάλοι κε ύρω¹³/τοι-
δοικαν ωμπρός οϊμάς Παλκω|ς| Θεοδωρου<|> Θανασοι|ς| Λακουδη<|>
¹⁴/ Νοϊκό|ς| Δουκά<|> Στλα|δοι|ς| Μιχου ε<σ>τρέ|κ|ξεν να γοιροί|ζοι ω
Κό|ς|¹⁵/στάτοι|νώς του μπλα|σά Δημου δηα έναν χρονων
δηαφορώ φ 130
¹⁶/ κε δηά τοιν κάναβά|ς|τζά κέ δηά τω <ν>τοιρ|α|γοι
απο<υ> πηροι φ 150
¹⁷/ κε δηά χαμενώ χρέ|γ|ω να γοιροί|ζοι ω Κο|ς|στλα|τοι|νω|ς . . φ 060
¹⁸/αποίροι χρέ|γ|ω ω Κό|ς|στλα|τοι|νώς απ|ά|νω του φ 743
¹⁹/ <σούμα> φ 1083
²⁰/ ξ οϊποίροι ο μπασα Δημώς από τω χρέ|γ|ω του
Κο|ς|στλα|τοι|νου φ 57Λ50
²¹/ του δελοι από τα τά|π|ψ<ι>α φ 30
²²/ του θέλοι τα ανωθεν φ 114 φ 114
²³/ <σούμα> φ 201Λ50
²⁴/ γοιρέβοι ω Κό|ς|στλα|τοι|νω|ς| 1 ζοι|β|γαροι σαμουργ<ι>α φ 60²⁵/ νά {τα}
μάς <τα> τοιρά ο Κό|ς|στλα|τοι|νος κε θα τα πέρνοί.

[¹²/ 1690 Απριλίου 28, μετά δεύτερο ήρθαν πάλι κε ηρω-¹³/τήθηκαν ομπρός <σ> εμάς Πάλκο Θεοδώρου, Θανάση Λακούδη, ¹⁴/ Νίκο Δούκα, Στάθη Μίχου. έστρεξεν να γυρίζει ο Κω-¹⁵/σταντίνος του μπασά Δήμου δια έναν χρόνον διά-φορο φ 130 ¹⁶/ και δια την καναβάτζα και δια το ντεραγί οπού πήρε φ 150 ¹⁷/ και δια χαμένο χρέος να γυρίζει ο Κωσταντίνος φ 60 ¹⁸/ επήρε χρέος ο Κωσταντίνος απάνω του φ 743 ¹⁹/ σούμα φ 1083. ²⁰/ επήρε ο μπασά Δήμος από το χρέος του Κωσταντίνου φ 57,50 ²¹/ του θέλει από τα ταψιά φ 30 ²²/ του θέλει τα άνωθεν φ 114 ²³/ σούμα φ 201,50 ²⁴/ γυρέβει ο Κωσταντίνος 1 ζεβγάρι σαμούρια φ 60 ²⁵/ να μας τα τηρά ο Κωσταντίνος και θα τα παίρνει.]

